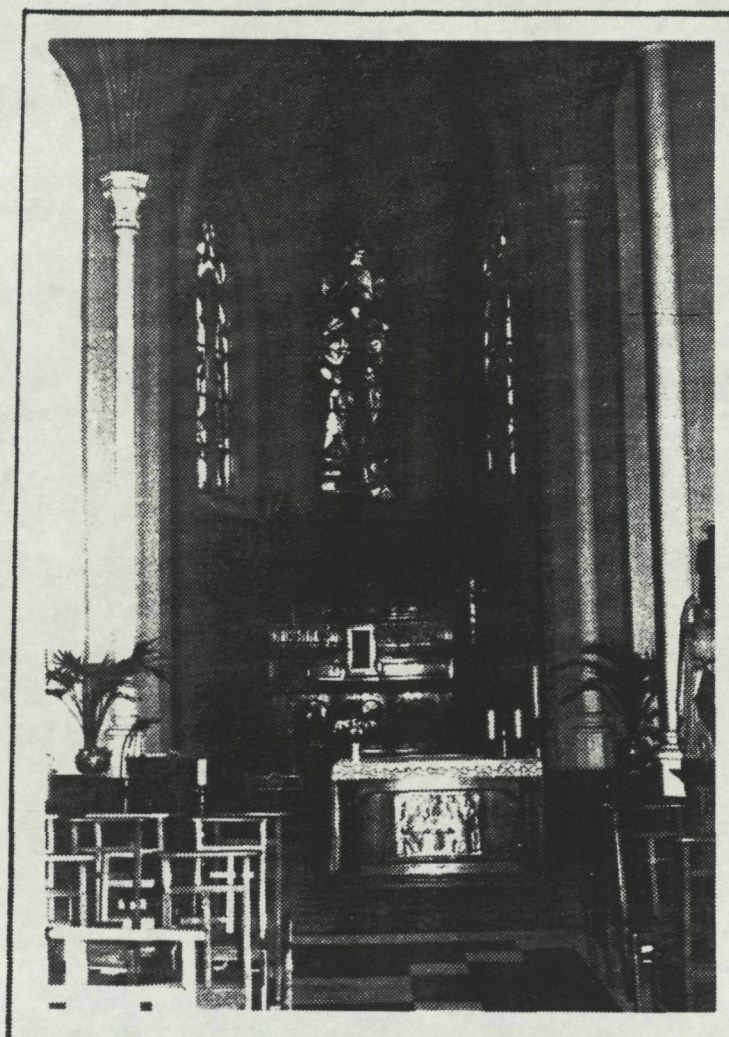

HET ST-JANSHOSPITAAL.

Bij de Oostendenaars is dit hospitaal beter gekend als "oud hospitaal", terwijl het Henri Serruysziekenhuis, het huidige Burgerlijk Hospitaal, gewoonlijk het "nieuw hospitaal" wordt genoemd.

De werken aan het St-Janshospitaal werden waarschijnlijk aangevat in de loop van het jaar 1872, want bij Koninklijk Besluit van 20 juni 1872 wordt toelating verleend voor de bouw van een nieuw hospitaal, terwijl bij een ander Koninklijk Besluit van 1 oktober 1872 een onteigening gebeurt van grond toebehorende aan de gemeenten Mariakerke en Stene "pour l'agrandissement eventuel de l'hôpital en construction."

De plannen werden getekend door de heer Jean-Louis-Felix Rosseels, hoofd-conducteur bij de diensten van Bruggen en Wegen, die ook de leiding van de werken waarnam. Hij moet dat zeer goed gedaan hebben want bij K.B. van

04.11.1874 werd hij tot Ridder in de Leopoldsorde benoemd voor : "Il s'est chargé gratuitement de la confection des plans et de la direction des travaux de construction de l'hospice-hôpital d'Ostende". Ter gelegenheid van deze benoeming werd hem op 22 november van hetzelfde jaar door de administratie van het hospitaal een banket aangeboden.

Op 28 september 1874 nam de administratie het nieuw gebouwde hospitaal in gebruik en kwamen ook de zeven zusters met hun zieken uit het hospitaal van de Weststraat toe. De zelfstandig geworden communiteit bestond uit zeven religieuzen. Twee van de zeven toenmalige religieuzen zullen zelfs de moeilijke jaren van Wereldoorlog I nog meemaken ; één zal zelfs het eerste jaar van Wereldoorlog II doormaken. Op dat ogenblik was de kloostergemeenschap ettelijke malen groter geworden dan zij was in 1874.

Op donderdag 29 oktober 1874 om 10.00 uur 's morgens werd de kerk ingewijd door Mgr Faict (geboren te Leffinge), bisschop van Brugge, die de kerk toewijdde aan de H.Johannes de Doper. (zie gevel boven ingang Edith Cavellstraat)

Nu zijn er nog zes zusters waarvan één nog in aktieve dienst. Het zijn : Zuster Godelieve Vanhooren die als overste de titel van Mevrouw mag dragen maar er de voorkeur aan geeft met Zuster aangesproken te worden.

Zuster Ursula Verstraete

Zuster Martha Devolder
Zuster Imelda Benoot
Zuster Paula Lust
Zuster Maria-Pia Decroos.

In de archieven van het hospitaal kunnen we nog de eerste inschrijvingen raadplegen die dateren van 1841.

In de oorlogsjaren waren de registers niet bij te houden. Toen heerste er een overspoeling van gekwetsten. Aanvankelijk werden de zieke soldaten gescheiden van de zieke burgers, maar het duurde niet lang of ze werden door elkaar gelegd. Men kwam bedden tekort. Matrassen werden op de grond gelegd om de gewonden op te vangen.

Vandaag zijn er de administratie, de Dienst Therapie voor psychiatrie, alsook nog het klooster ondergebracht in het St-Janshospitaal.

Op 1 april 1991 verlaten de zusters het klooster. Al was het contract tussen de Zusters Augustinessen en het OCMW al lang vervallen, toch kwam het bericht dat ze het ziekenhuis moeten verlaten als een verrassing. Ze mogen er nog blijven tot eind juni 1991 maar ze vertrekken vroeger. De zusters verhuizen naar het hoofdklooster van de Zusters Augustinessen op St-Pieters-Brugge.

Twee jaar geleden heeft het OCMW heel het klooster gerenoveerd en geschilderd, en nu is de beslissing gevallen het te verbouwen zodat de Sociale Dienst van het OCMW erin onderdak zou vinden.

Pater Alfons Degryse, veertig jaar missionaris in Zaïre, zelf Oostendenaar, is al dertien jaar aalmoezenier van het Henri Serruysziekenhuis. De zusters zorgen dat alles in gereedheid gebracht wordt voor de eucharistievieringen,

de doopsels en zelfs af en toe een begrafenis (na beslissing van het OCMW). Iedere zondag om 9u30 wordt in de kapel van het "Oud Hospitaal" een H.Mis opgedragen door de aalmoezenier waarop heel wat patiënten van het ziekenhuis, het rustoord "De Boarebreker" en zelfs omwonenden (iedereen is welkom) aanwezig zijn.

Bezienswaardigheden binnen de kapel van het St-Janshospitaal.

Het is een hallenkerk met opvallend slanke zuilen uit gietijzer.

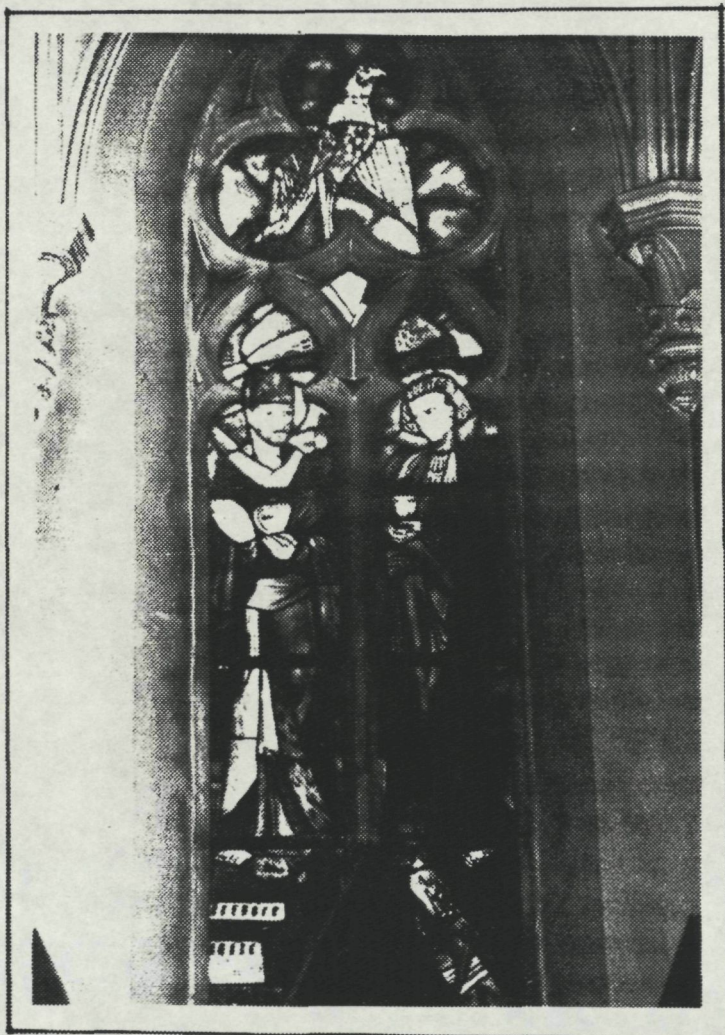
Orgel : Vermoedelijk uit \pm 1875. De orgelbouwer is François LORET (\dagger 1879).

Dit orgel is een van de kleinste zoniet ~~het~~ kleinste van België ~~dat~~ voldoet aan de normen. Het orgel heeft zeven registers ; elk register heeft zesenvijftig pijpen, dus driehonderd tweeënnegentig in totaal.

Doopvont : gewijd 30 mei 1914 door Z.H. Tanghe, professor aan het O.L.Vrouw-College te Oostende. Ze is vervaardigd uit zwarte steen met bovenop, beeldje van Johannes de Doper.

Koor : heeft zes ribben. De oorspronkelijke glasramen werden vernield in de oorlog.

Glasramen boven het altaar.

Huidige glasramen : Het ontwerp is van de hand van E.H. Jacques François uit Oostende, terwijl de uitvoering ervan toevertrouwd werd aan de firma De Lodder uit Brugge.

De zijkanten dateren van 1 oktober 1962 terwijl de glasramen boven het altaar ingezet werden op maandag 8 april 1963.

Voorstelling links boven het altaar : H. Augustinus met vlammenhart.

Het hart gaat terug op een passage uit Augustinus' beroemde werk, de Confessiones of Belijdenissen (IX,2,1) : Gij zult ons hart met Uw liefde als met pijlen doorschieten en Uw woorden zullen ons innerlijk doordringen.

Imitatie van het oude St. Janshospitaal te Brugge. De eerste drie zusters die in 1834 voor het hospitaal te Oostende werden bestemd, waren zusters Augustinessen uit het St. Janshospitaal te Brugge.

Voorstelling rechts boven het altaar : St. Jan de Evangelist met kelk. Aan zijn voeten de staande arend met boekrol.

De kelk houdt verband met een apocrief verhaal dat ook in de Legenda Aurea is overgenomen. Aristodemus, de heidense opperpriester van de tempel van Diana te Efeze (Klein-Azië), wou Johannes bij zijn terugkeer uit ballingschap op de proef stellen. Hij beloofde christen te worden indien Johannes de gifbeker, waarvan de doeltreffendheid reeds getest was op twee terdoodveroordeelden, zou overleven. Johannes gaf een kruisteken over de beker en dronk deze uit zonder schadelijke gevolgen.

Toen St. Jan in ballingschap leefde op het eiland Patmos had hij een tamme adelaar als metgezel.

Johannes werkte na 's Heren Hemelvaart met Petrus in Samaria en Jerusalem. Later zou hij naar Klein-Azië gegaan zijn, om vanuit Ephese de omliggende christengemeenten te leiden. Verder zou hij onder Domitianus te Rome bij de Latijnse Poort, in kokende olie gemarteld en vervolgens naar het eiland Patmos verbannen zijn waar hij zijn Openbaring schreef. Onder Nerva keerde hij naar Ephese terug, schreef er het vierde evangelie en de diverse bewaard gebleven brieven. Hij stierf hoogbejaard omstreeks het jaar 100.

Voorstelling boven centraal : Gevleugelde arend.

Een legende in de Physiologus zegt dat de ouder wordende adelaar naar de zon vliegt tot hij zijn vleugels schroeit, om zich dan in een fontein te laten vallen, driemaal onderduikt en verjongd tevoorschijn komt. Deze fontein van de Eeuwige Jeugd is ~~de~~ doopvont waaruit de christen gezuiverd en herboren komt. Honorius van Autun (+1130) gebruikt in een preek in Ascensione Domini de adelaar als symbool voor Christus. De adelaar vliegt het hoogst van alle dieren en kijkt naar de zon zonder met de ogen te knippen. Hij wordt beschouwd als het beeld van de verrezen Christus, die naar de hemel opstijgt en boven alle heiligen verheven is. De adelaar overschaduwde zijn jongen met de vleugels als

hij hen leert vliegen, maar hij draagt hen ook op diezelfde vleugels omhoog. Christus heeft de vleugels van zijn kruis over ons uitgespreid en ons als een verloren schaap op de schouders genomen.

De adelaar is ook het symbool van Christus bij het Laatste Oordeel. De adelaar voedt de jongen die in het zonlicht kunnen kijken, degene die de ogen afwenden stoot hij uit het nest. Christus houdt de Uitverkorenen in het paradijs en herkent hen als zijn kinderen, de Verstotenen gooit Hij in de hel. Gedenksteen : midden in de vloer, gedeeltelijk onder de trede van het altaar en onder het tapijt.

Vermeldt de namen van de eerste zeven zusters Augustinessen die op 28 september 1874 vanuit het hospitaal van de Weststraat (Huidige Ad.Buylstraat) overgekomen zijn :

Mevrouw Theresia Lefebure (+13.12.1874)

Zuster Augustine Welwaert (+21.1.1879)

Zuster Constantia Dalle (09.03.1882)

Zuster Coleta Cherlet (+11.02.1912)

Zuster Bernarde Swertvagher (+23.08.1930)

Zuster Lucia Detavernier (+07.05.1877)

Zuster Caroline Bomberna (+03.07.1941)

Het altaar : Boven links : Maria met Kind

Boven midden : Jezus aan het kruis met de H.Maria, de H.Maria-Magdalena en St.Jan de Evangelist.

St-Jan de Evangelist werd door Jezus bijzonder bemind, (Joh.13,23;19,26;20,2) en de stervende Heer vertrouwt hem zijn moeder toe, (Joh.19,27).

Boven rechts : De H. Augustinus

Augustinus, één van de vier Latijnse kerkvaders, werd in 354 te Tagaste in Numidië geboren als zoon van de heiden Patricius en van de vrome christin Monica. Hij onderwees in 375 de vrije kunsten te Tagaste en later te Karthago. In 383 vertrok hij naar Rome en vandaar naar Milaan, waar hij de welsprekendheid doceerde. Daar wezen hem de predikaties van Ambrosius de weg naar de Kerk. Nadat hij door Ambrosius was gedoopt, keerde hij in 387 naar Tagaste terug. In 391 werd hij te Hippo Regius (Bône) tot priester gewijd en drie jaar later op de bisschopszetel van deze stad verheven. Met woord en geschrift stond hij op de bres voor het ware geloof. Hij stierf in 430 tijdens de belegering van Hippo door de Vandalen. Hij wordt aangewezen als de navolger van de evangelist Johannes. Helemaal boven : De pelikaan die haar jongen tot leven opwekt.

In de Physiologus wordt het verband tussen Christus' kruisdood en de pelikaan gelegd. De vader doodt zijn jongen, maar na drie dagen pikt het moederdier haar borst open aan de rechterkant en wekt haar jongen tot leven op met haar bloed. De verspreiding van dit motief en de overzetting op de eucharistie gaan terug op een bekende strofe uit Adore Te van Sint-Thomas van Aquino :

Liefderijke Pelikaan, Heer Jezus,
Zuiver mij, onzuivere door Uw bloed,
waarvan één enkele druppel vermag schoon te wassen
Heel de wereld van al haar misdaden.

Onder links : De Boodschap aan Maria

Onder midden : Geboorte van Christus

Onder rechts : Aanbidding door de Drie Koningen.

Het godshuis Van Nuys of Drie Koningen werd opgericht in 1705 in de vroegere Weststraat en is de voorloper van het latere St.-Janshospitaal.

-
- Met dank aan Zuster Godelieve die twee aktieve leden van de Oostendse Gidsenkring Lange Nelle ontving en zelfs een trapladder tevoorschijn haalde opdat schrijfster van dit artikel zou kunnen zien wat helemaal boven het altaar staat afgebeeld.
 - Met dank aan de heer Reunbrouck die persoonlijke nota's ter beschikking stelde.
 - Met dank aan de Oostendse Heemkring "De Plate" wiens tijdschrift jrg. 5 11 november 1976 p. 8-11 van groot nut was.

VERDERE BRONNEN

- "Paneelstempels op Boekbanden uit de Nederlanden (XVe-XVIe eeuw)" 1990. Proefschrift voorgelegd tot het behalen van de graad van licentiaat in de Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde, richting plastische kunsten door Anne-Marie Pollet, aktief lid van de Oostendse Gidsenkring "Lange Nelle."
 - "Christelijke Symboliek en Iconografie" door Prof. Dr. J.J.M. Timmers.
 - "150 jaar Oostendse hospitaalzusters" : krantenartikel (niet getekend) uit de Zeewacht van vrijdag 28.09.1984 (586/9)
 - "Zusters weg uit ziekenhuis" : krantenartikel uit "Het Volk" van 16.08.1990, getekend D.O.
 - Foto's / Marcel Braet
-